

Списание за наука

„Ново знание“

ISSN 2367-4598 (Online)

ISSN 1314-5703 (Print)

Академично издателство „Талант“

Висше училище по агробизнес и развитие на регионите

- Пловдив

New Knowledge

Journal of Science

ISSN 2367-4598 (Online)

ISSN 1314-5703 (Print)

Academic Publishing House „Talent“

University of Agribusiness and Rural Development

Bulgaria

<http://science.uard.bg>

STUDY OF THE REPRESENTATIVES OF PESTS IN LAVENDER (*LAVANDULA L.*)

Zheko Radev

Institute for roses and aromatic plants, Kazanlak, Bulgaria

Abstract: Studies of lavender plantations in the surveyed areas showed no plant pests. According to the intensive agriculture in the area, the rich background of pests accumulated over the years due to improper implementation of plant protection measures, expectations were to identify some economically important pests in lavender plantations. The lavender plantations are located in ventilated places on a slope and water drainage occurs. Perhaps the open places where there are air currents, strong sunshine, the angle at which the sun shines on the lavender plants and the lack of moisture are key factors in the lack of enemies in the surveyed areas. The agrotechnical measures applied in the cultivation of the crop also help the good condition of the plants and the absence of enemies. For this reason, it is very important to choose a place to create lavender plantations, and for those available to maintain a high agro background.

Keywords: *Lavandula L.*, study, pests.

ПРОУЧВАНЕ ЗА ВРЕДНА ЕНТОМОФАУНА В НАСАЖДЕНИЯ С ЛАВАНДУЛА (*LAVANDULA L.*)

Жеко Радев

Институт по розата и етеричномаслените култури - Казанлък

Резюме: Направените проучвания на масиви с лавандула в обследваните райони показаха липса на неприятели по растенията. Имайки предвид интензивното земеделие в района, богатият фон от вредители натрупан през годините, поради неправилно извършване на растителнозащитните мероприятия, очакванията бяха да се установят някои икономически важни неприятели в лавандуловите насаждения.

Масивите с лавандула са разположени на проветриви места под наклон и се получава отцеждане на водата. Може би откритите места, при които съществува наличие на въздушни течения, силното слънце греене, ъгълът под който слънцето огрява лавандуловите растения и липсата на влага, се оказват ключови фактори за липсата на неприятели в обследваните масиви. Агротхническите мероприятия, които се прилагат при отглеждането на културата също помагат за доброто състояние на растенията и липсата на неприятели. Поради тази причина е много важен изборът на място за създаване на лавандулови насаждения, а за наличните такива да се поддържа висок агрофон.

Ключови думи: *Lavandula L.*, проучване, вредна ентомофауна.

ВЪВЕДЕНИЕ

Лавандулата е една от най-разпространените и основни етеричномаслени култури използваща се във фармацията, парфюмерията, козметиката, ароматерапията и др. През последните години засадените площи с лавандула в България се увеличиха, поради търсенето и пазара на масло от нея. Това доведе до повсеместно увеличаване на насажденията от тази култура. Дори се засаждат полета в райони, където до сега не се е отглеждала. По този начин чрез посадъчния материал може да се разселят и намножат неприятелите по нея. Лавандулата се отглежда в редица страни като Франция, Италия, Испания, България, Молдова, Русия, Украйна, Таджикистан и Грузия (Терзиев и др., 2006). Тя е многогодишно сухоустойчиво растение, предпочитащо проветриви почви с лек механичен състав с наклон до 11° и южно изложение (Атанасова & Недков, 2004). В страни като Франция, Италия, Испания, Гърция и Северна Африка вирее от 700 до 1800 м надморска височина (Coiciu & Racz, 1962). Произходът ѝ е западно средиземноморският регион (Muntean, 1990).

Както всички културни растения, тя се напада от неприятели, които могат да повредят и унищожат растенията. В следствие на това добивите от цвят и етерично масло намаляват. Недков и др. (2005) определят следните неприятели по лавандулата - пенеща цикада (*Philaenus sputarius L.*), горски скакалец (*Isophia tenuicerca Rme.*), галова нематода (*Meloidogyne hapla Chitwood*) и мухата *Thomassiniana lavandulae Barnes*. В следствие Минева & Баева (2017) упоменават лавандуловия молец (*Sophronia humerella Denis & Schiffermüller*).

Целта на настоящето изследване е да се проучи вредната ентомофауна в насаждения с лавандула (*Lavandula L.*).

МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Проучването за вредна ентомофауна в насаждения с лавандула бе направено в масиви в землища на територията на община Чирпан. Наблюденията и отчитанията са

правени преди, по време и след цъфтеж през 2020 г. Културата е позната и се отглежда в дадения район от години, поради почвената, релефна и климатична характеристика. В землищата има развито интензивно земеделие от полски култури, овощни градини и лозови насаждения. По тази причина лесно може да стане нападение от различни видове неприятели. Характерни за района са интензивните растителнозащитни мероприятия, поради наличието на различни неприятели по културите.

За установяване на неприятели по лавандуловите растения е ползван визуалният метод, чрез маршрутни обхождания на насажденията през споменатия по горе период. Чрез ентомологичен сак, са правени откоси, за да се установи и ентомофауната посещаваща лавандулата.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Направените проучвания на масивите с лавандула в обследваните райони показаха липса на неприятели по растенията. Имайки предвид интензивното земеделие в района, богатият фон от вредители натрупан през годините, поради неправилното извършване на растителнозащитните мероприятия, очакванията бяха да се установят някои икономически важни неприятели в лавандуловите насаждения.

Масивите с лавандула са разположени на проветриви места под наклон и се получава отцеждане на водата. Може би откритите места, при които съществува наличие на въздушни течения, силното слънце греене, ъгълът под който слънцето огрява лавандуловите растения и липсата на влага, се оказват ключови фактори за липсата на неприятели в обследваните масиви. Агротхническите мероприятия, които се прилагат при отглеждането на културата също помагат за доброто състояние на растенията и липсата на неприятели.

Преди и след преминаването на цъфтежа, в случая след окосяването на цветовете, се наблюдаваше спокойствие в динамиката на наличната ентомофауна. Тя се изразяваше в присъствието най-вече на представители на седемточковата калинка *Coccinella septempunctata* L., която се намираще най-вече по съществуващата плевелна растителност в междуредията, редовете и около нивите. Налични бяха някои представители на семейство Syrphidae, и различни видове от семейство Lepidoptera, които също посещаваха плевелната растителност.

По време на цъфтежа на лавандулата, наличната ентомофауна се изразяваше най-вече от представители на обикновената медоносна пчела *Apis mellifera* L., над 90%. Пчелите са посещавали цветчетата на лавандулата от ранна сутрин до късно вечерта по време на целия цъфтеж. Насажденията се силно притегателни за пчелите, като те натрупват и стокова продукция от мед. Възрастните представители на семействата Syrphidae и Lepidoptera също бяха отчетени да се хранят с нектар от цветовете.

ИЗВОДИ

Лавандулата е растение, което не се напада от много неприятели, но при наличие на икономическите важни се достига до унищожаване, на генеративните органи. Поради тази причина е много важен изборът на място за създаване на лавандулови насаждения, а за наличните такива да се поддържа висок агрофон.

ЛИТЕРАТУРА

1. Атанасова М., Н. Недков. (2004). Етеричномаслени и лекарствени култури. Камя, София.
2. Минева Р., Г. Баева. (2017). Основни болести и неприятели в насаждения от лавандула и маслодайна роза. Селскостопанска Академия, 17 стр.

3. Недков Н., К. Кънев, Н. Ковачева, С. Станев, А. Джурмански, К. Сейкова, Х. Ламбев, А. Добрева. (2005). Наръчник по основните етеричномаслени и лечебни култури. Хеликон, Казанлък, 160 стр.

4. Терзиев, Ж., Б. Янков, Х. Янчева, Р. Иванова, И. Янчев, И. Димитров, Т. Георгиева, Т. Колев (2006). Растениевъдство.

5. Coiciu E., G. Racz. (1962). Plante medicinale si aromatice. Bucharest: Editura Academiei Republicii Populare Romine, 682 p.

6. Muntean L. S. (1990). Medicinal and Aromatic Plants Cultivated in Romania, Dacia Publishing House, Cluj-Napoca.